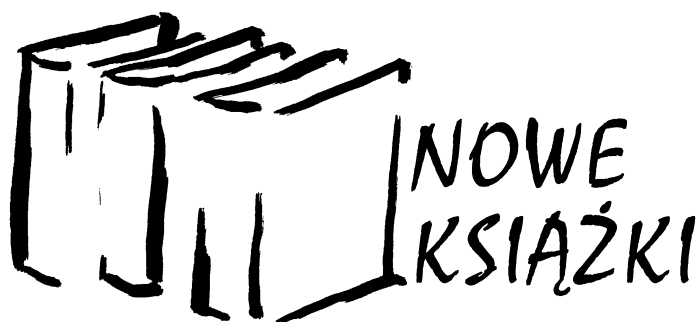

Nowe książki

Palestra 49/7-8(559-560), 232-236

2004

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.



UKAZAŁY SIĘ:

Maria Szafraniec

Przekroczenie granic obrony koniecznej w polskim prawie karnym

Kantor Wydawniczy ZAKAMYCZE, Kraków 2004

Kontrowersyjne niekiedy stosowanie instytucji obrony koniecznej w praktyce polskiego wymiaru sprawiedliwości budzi powszechny niepokój. Częstokroć opinia publiczna jest poruszona wyrokami, jakie zapadają. Sąd posiada jednak swobodę oceny dowodów, kieruje się wiedzą, sumieniem oraz doświadczeniem, co powinno go chronić przed uleganiem presji społecznej. Kluczową kwestią omawianej książki jest właściwe zakreślenie granic obrony koniecznej – na gruncie polskiego prawa karnego. W opracowaniu przedstawiono poglądy doktryny i judykatury. Autorka podejmuje analizę i ocenę wprowadzonej przez Kodeks karny z 1997 r. instytucji obligatoryjnego odstąpienia od wymierzenia kary w przypadku przekroczenia granic obrony koniecznej: wskutek strachu lub wzburzenia usprawiedliwionego okolicznościami zamachu na dobra prawnie chronione. Reakcja emocjonalna osoby broniącej się w warunkach zagrożenia została także szczegółowo omówiona – z odwołaniem się do tez formułowanych w psychologii i psychiatrii. Autorka przekonuje, że aktualna regulacja kodeksowa nie jest tak zła, jak na to wskazują głosy opinii publicznej.

Krystyna Gromek

Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz

Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2004

Książka zawiera zarówno autorski komentarz do poszczególnych przepisów, jak i bogate orzecznictwo Sądu Najwyższego z tezami orzeczeń oraz fragmentami uzasadnień wyjaśniających trudniejsze tezy, a także orzecznictwo Sądów Apelacyjnych i najnowsze czasopiśmiennictwo. Każdy przepis zaopatrzony jest w poszczególne tezy, pisane językiem zrozu-

miałym nie tylko dla prawników. Autorka wykorzystała swoje długoletnie doświadczenie sędziego rodzinnego oraz cywilisty, a także kwalifikacje pedagogiczne. Kodeks rodzinny i opiekuńczy obejmuje szerokie spektrum stosunków rodzinnych i opiekuńczych: małżeństwo, pokrewieństwo i opiekę oraz kuratelę zarówno w płaszczyźnie materialnej i niematerialnej. Dotyczy zagadnień prawnych i pozaprawnych, szczególnie z pogranicza ekonomii, pedagogiki i psychologii. Polska rodzina bywa coraz częściej źródłem wielu skomplikowanych problemów natury emocjonalnej. Dlatego Kodeks rodzinny i opiekuńczy bez komentarza budzi wiele pytań, wątpliwości i niepotrzebnych dyskusji. Komentarz powinien zwaśnionym stronom oraz ich pełnomocnikom ułatwić osiągnięcie kompromisu przed sądami rodzinnymi i cywilnymi.

Robert Kędziora

Kodeks postępowania administracyjnego

Edycja pierwsza

Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2004

Opracowanie zawiera wybór literatury (artykuły, monografie), orzecznictwo Sądu Najwyższego i NSA, odesłania do przepisów normatywnych, których treść pozostaje w związku z normami k.p.a. Przeznaczone jest dla wszystkich uczestników postępowania administracyjnego. Autor podkreśla, że unifikacja przepisów o postępowaniu administracyjnym, rozproszonych w wielu aktach prawnych, była jednym z zasadniczych celów uchwalenia k.p.a. w 1960 r. Wysoki poziom merytoryczny tej kodyfikacji sprawiał, że nie było konieczności dokonywania gruntownej rewizji systemu polskiej procedury administracyjnej. Zasadnicze zmiany k.p.a. dotyczyły głównie przedmiotowego i podmiotowego (samorząd terytorialny) zakresu obowiązywania ustawy i nie ingerowały w konstrukcje podstawowych pojęć i instytucji procesowych, takich jak strona, zasady ogólne postępowania czy środki zaskarżenia. Nie wprowadza się też radykalnych zmian do k.p.a. wraz z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2004 r. nowego systemu sądownictwa administracyjnego. Nowy ustrój sądów administracyjnych i nowa procedura sądowno-administracyjna nie naruszają ogólnej zasady dwuinstancyjności postępowania administracyjnego. Ustawodawca skreślił natomiast m.in. Dział V Kodeksu, zmieniając tym samym sposób rozstrzygania sporów o właściwość pomiędzy organami administracji publicznej a sądami powszechnymi.

Monika Michalska

Rozstrzygnięcia sądu kasacyjnego w procesie cywilnym

Kantor Wydawniczy ZAKAMYCZE, Kraków 2004

Ustawodawca polski wprowadził w 1996 r. ponownie do postępowania cywilnego środek odwoławczy w postaci kasacji. Jego normatywna regulacja jest wzorowana w dużym stopniu na rozwiązaniach przyjętych w Kodeksie postępowania cywilnego z 1932 r. Pomimo międzywojennego dorobku nowe przepisy budzą wiele wątpliwości. Niniejsza publikacja poświęcona jest rozstrzygnięciom sądu kasacyjnego w procesie cywilnym. Omówiono sposoby zakończenia postępowania kasacyjnego w procesie cy-

wilnym. Szczegółowo przeanalizowano także przesłanki prowadzące do wydania poszczególnych rozstrzygnięć. Zagadnienia te są nie tylko istotne dla sądu kasacyjnego, lecz przede wszystkim dla uczestników postępowania kasacyjnego, w tym zwłaszcza dla wnoszącego kasację.

Adam Bartosiewicz, Ryszard Kubacki

VAT – komentarze ZAKAMYCZA

Kantor Wydawniczy ZAKAMYCZE, Kraków 2004

Nowa ustawa o podatku VAT weszła w życie 20 kwietnia 2004 r. i zastąpiła dotychczasową z 1993 r. W sposób zasadniczy zmieniła model opodatkowania. Autorzy komentarza pozytywnie odnotowują fakt jej powstania, natomiast zgłaszają zastrzeżenia wobec pośpiesznego trybu jej uchwalania, jak i merytorycznej zawartości. Uważają, że dezintegracja Sejmu spowodowała ułomność i niedopracowanie wielu rozwiązań. Tymczasem podatek od towarów i usług jest zasadniczym podatkiem pośrednim. Widać to szczególnie mocno w nowej ustawie, gdzie zasadą jest powszechność tego podatku – zwłaszcza w aspekcie przedmiotowym, ale także podmiotowym. Nowa ustawa napisana jest językiem trudnym. Ponadto wprowadza liczne nowe instytucje i zmienia wiele dotychczasowych. Nie istnieje więc jeszcze praktyka ich stosowania. W komentarzu dokonano porównania nowego i dotychczasowego prawa. Nowa ustawa VAT w dużej mierze opiera się na prawie wspólnotowym. Sporo miejsca poświęcono zgodności polskich przepisów z dyrektywami VAT Rady UE. Autorzy wskazują wiele rozwiązań wprost niezgodnych z regulacjami unijnymi. Jednocześnie zwracają uwagę na możliwość powołania się w takich przypadkach bezpośrednio na prawo unijne.

Bogusław Srebro

Ochrona interesów finansowych Unii Europejskiej

Kantor Wydawniczy ZAKAMYCZE, Kraków 2004

Powiększenie się Unii Europejskiej, wzrost zadań i środków finansowych na ich realizację, wymaga skutecznej ochrony budżetu ogólnego i innych instrumentów systemu finansowego. Ważne postanowienia w tym zakresie wprowadził do prawa wspólnotowego traktat z Maastricht, zmodyfikowane następnie przez traktat amsterdamski. W prawie UE funkcjonuje określenie „walka z oszustwami”, które obejmuje wykrywanie, monitorowanie oraz karanie oszustw i nieprawidłowości celnych, podatkowych oraz związanych z niewłaściwym wykorzystywaniem subwencji wspólnotowych. Tę niechlubną listę uzupełnia korupcja, pranie pieniędzy, fałszerstwa wspólnej waluty euro oraz bezgotówkowych środków płatniczych. Publikacja przedstawia środki podejmowane w ciągu ostatnich 15 lat przez państwa członkowskie, a w szczególności zmiany instytucjonalne oraz przyjmowane lub proponowane instrumenty prawne. Przykładem jest badany i analizowany od wielu lat projekt pn. *Corpus Iuris*. Zawiera wspólny, zunifikowany system regulacji prawno-karnych i ma być skutecznym orężem przeciwko przestępstwom finansowym i ekonomicznym na szkodę UE. W opracowaniu wykorzystano także bogate orzecznictwo Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości i Sądu Pierwszej Instancji oraz wielu dokumentów Komisji Europejskiej. Rozważa-

nia autora koncentrują się na prawie Unii Europejskiej, co jednak nie wyklucza ich przydatności w interpretacji i stosowaniu prawa polskiego.

Anna Portalska, Roman Portalski

Prawo pracy procesowe

Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2004

Jak łagodzić spory pomiędzy pracownikiem i pracodawcą? Autorzy oferują konkretną pomoc prawną w postaci 145 wzorów pism sądowych z zakresu prawa pracy, dotyczących postępowania pojednawczego, procesowego i zabezpieczającego. Owo łagodzenie sporów przed sądami polega na doprowadzeniu stron do pojednania i zawarcia ugody, co jest jednym z zadań sądów cywilnych, a sądów pracy w szczególności. Tematyka zbioru dotyczy jednego z podstawowych praw obywatelskich, a mianowicie prawa do sądu.

Opracowanie może być przydatne zarówno pracownikom, przedstawicielom związków zawodowych jak i pracodawcom. Przy każdym wzorze zamieszczono objaśnienia oraz aktualne orzecznictwo Sądu Najwyższego. Szczegółowo omówiono także zagadnienie kasacji.

POLECAMY:

Europejska Konwencja Praw Człowieka

Wybór i opracowanie: Marek Antoni Nowicki

Kantor Wydawniczy ZAKAMYCZE, Kraków 2004

Publikacja zawiera m.in. wzór skargi do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Ponadto najbardziej aktualne informacje o procedurach czy obowiązujących stawkach pomocy prawnej. Zaczęło się od Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, która weszła w życie we wrześniu 1953 r. i jest prawdziwą konstytucyjną kartą podstawowych cywilnych i politycznych praw i wolności dla krajów skupionych w Radzie Europy. Stanowi wspólną wartość i jednocześnie zespół kryteriów dla europejskich demokracji. Dzięki niej istnieje obecnie europejski porządek prawny w dziedzinie ochrony praw jednostki. Dokument umożliwia ponadnarodową kontrolę aktów i działań organów państwa, przy czym inicjatywa może wyjść od samego pokrzywdzonego. Przez przyjęcie Konwencji jednostka zmieniła w zasadniczy sposób swój status: z przedmiotu międzynarodowego współczucia w podmiot międzynarodowego prawa. Organa Konwencji rozpatrzyły kilkadziesiąt tysięcy skarg (w tym kilkanaście międzypaństwowych), zmieniając w dużym stopniu sposób myślenia i systemy prawne w krajach europejskich. Organem tym była początkowo Europejska Komisja Praw Człowieka (1954–1999), a obecnie Europejski Trybunał Praw Człowieka, w którego składzie zasiadają sędziowie ze wszystkich państw-stron Konwencji, wybierani przez Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy. Pierwszym sędzią z ramienia Polski był od 1992 r. prof. Jerzy Makarczyk. W 2002 r. zastąpił go prof. Leszek Garlicki. Omawiane opracowanie zawiera tekst Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Protokołów Dodatkowych. Uzupełnia je Regulamin Trybunału Praw Człowieka.

Anna Muszyńska

Narkomani – sprawcy czynów karalnych

Kantor Wydawniczy ZAKAMYCZE, Kraków 2004

Przedmiotem analizy jest prawny model postępowania wobec uzależnionych od środków odurzających, którzy dopuścili się czynów karalnych. Autorka koncentruje się na trudnościach związanych z ustaleniem relacji pomiędzy określoną prawnie odpowiedzialnością a możliwością leczenia i rehabilitacji osób uzależnionych. Stosunek społeczeństwa do narkomanów oscyluje pomiędzy akceptacją represji opartej na tradycyjnych instrumentach prawa karnego a traktowaniem ich jako ludzi chorych – wymagających leczenia. W opracowaniu podjęto próbę uporządkowania wieloaspektowości zagadnienia narkomanii, konfrontując rozwiązania teoretyczno-normatywne z praktyką sądową. Analizie poddano zdolność prawa do ograniczenia konsumpcji środków odurzających. Na gruncie polskiego prawa karnego autorka analizuje różne warianty konstrukcji prawnych, pozwalających na odstępianie od posługiwania się sankcją karną wobec narkomanów na rzecz alternatywy leczenia odwykowego. Oddrębną uwagę poświęcono modelowi postępowania wobec nieletnich narkomanów popełniających czyny karalne bądź wykazujących przejawy demoralizacji.

Słownik terminologii gospodarczej. Bankowość – Finanse – Prawo

Tom I: angielsko-polski. Tom II: polsko-angielski

Opracowanie: Iwona Kienzler

Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2004

Język angielski zawładnął światem biznesu, polityki, nauki i techniki, no i oczywiście prawa. To element postępującej globalizacji, której symbolem jest m.in. internet. Przystąpienie Polski do UE otworzyło nam drogę do unijnych rynków, przedsiębiorstw, uczelni czy międzynarodowych urzędów. Stąd koncepcja profesjonalnego słownika: bankowość – finanse – prawo. Obejmuje on ok. 20 tys. haseł z dziedziny prawa karnego, administracyjnego i międzynarodowego. Ponadto z ekonomii, finansów, bankowości, obrotu giełdowego, ubezpieczeń, transportu lotniczego i morskiego, zwroty z zakresu statystyki. Uwzględnia specyficzne różnice pomiędzy terminologią brytyjską i amerykańską. Słownik zawiera hasła i słownictwo ściśle związane z UE, nazwy oraz skróty instytucji, programów pomocowych i strukturalnych, sformułowania używane we wspólnotowych ustawach i dokumentach. Oprócz pojedynczych terminów wprowadzono przykłady zdań przydatnych podczas negocjacji handlowych oraz formułowania tekstów umów. W słowniku zamieszczono hasła związane z informatyką, techniką komputerową, internetem i multimediami.

Opracowała: *Agnieszka Metelska*